

KARTA TYTUŁOWA

JEDNOSTKA PROJEKTOWA	ZADANIE INWESTYCYJNE
<p>ul. Wierzbowa 3, 41-908 Bytom tel/fax: (0-32) 286-44-76 e-mail: biuroarkona@wp.pl www.arkona.e.p.pl</p> 	<p>PROJEKT BUDOWLANY Z PROGRAMEM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO ORAZ INFORMACJĄ BIOZ REMONTU BRAMY WJAZDOWEJ NA TEREN PARKU W CHWALIMIERZU</p>

NAZWA I ADRES OBIEKTU	Brama wjazdowa na teren parku w Chwalimierzu, zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 2077D
DZIAŁKA NR	dz. nr 139/13, 186/1, 138/1, obręb 0004 Chwalimierz, gmina Środa Śląska
KOB	Kategoria VIII – inne budowle
INWESTOR	Gmina Środa Śląska, pl. Wolności 5, 55-300 Środa Śląska

	IMIĘ I NAZWISKO	SPECJALNOŚĆ	NR UPRAWNIEŃ	PODPIS
PROJEKTANT część architektoniczna	mgr inż. arch. Ariana Gano-Kotula	Architektoniczna, konstrukcyjna	upr. bud. nr 953/92 UW Katowice zaświadczenie ŚIOIA w Katowicach nr SL-0577 zaświadczenie ŚI.OIIB w Katowicach nr SLK/BO/1378/03 Zaświadczenie PSOZ-WKZ- 760/2/93	
PROJEKTANT część drogowa	mgr. inż. Danuta Tyniów - Stupik	drogowa	upr. bud. nr 87/84 Urząd Wojewódzki w Katowicach, zaświadczenie ŚIOIIB w Katowicach nr SLK/BD/3298/05	

Projekt budowlany wraz z programem postępowania konserwatorskiego
remontu bramy wjazdowej na teren parku w Chwalimierzu.

	IMIĘ I NAZWISKO	SPECJALNOŚĆ	NR UPRAWNIENÍ	PODPIS
OPRACOWAŁ	Mgr Leszek Słowik	konserwacja	Zaświadczenie PSOZ-Kal/K/21/94	
OPRACOWAŁ	mgr inż. arch. Barbara Fischer			
	mgr sztuki Michał Kotula Dyplom nr 254/07			
	mgr inż. arch. Krzysztof Krauze			
Bytom, lipiec 2016				

OŚWIADCZENIE PROJEKTANTÓW

Zgodnie z art. 20 ustęp 4 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89, poz. 414 z późn. zm., tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. nr 0, poz. 290), oświadczam, że:

**„PROJEKT BUDOWLANY Z PROGRAMEM POSTĘPOWANIA
KONSERWATORSKIEGO ORAZ INFORMACJĄ BIOZ
REMONTU BRAMY WJAZDOWEJ NA TEREN PARKU W CHWALIMIERZU**

sporządzony został zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

Bytom, lipiec 2016 rok

PROJEKTANT część architektoniczna	mgr inż. arch. Ariana Gano-Kotula	
PROJEKTANT część drogowa	mgr. inż. Danuta Tyniów - Słupik	

Spis treści

KARTA TYTUŁOWA.....	1
OŚWIADCZENIE PROJEKTANTÓW.....	2
X. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW.....	4
XI. SPIS RYSUNKÓW.....	4
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA.....	4
OPIS TECHNICZNY.....	6
I. DANE OGÓLNE.....	6
1.1. Podstawa opracowania.....	6
1.2. Przedmiot i zakres opracowania.....	6
1.3. Dane ogólne.....	6
1.4. Dane techniczne.....	7
II. STUDIUM ARCHIWALNE.....	7
2.1. Historia.....	7
2.2. Ikonografia.....	9
2.3. Kwerenda archiwalna.....	10
2.4. Bibliografia i inne źródła.....	10
III. OPIS OBIEKTU.....	10
3.1. Charakterystyka obiektu.....	10
3.1.1. Lokalizacja.....	10
3.1.2. Opis obiektu.....	11
IV. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU.....	13
4.1. Zjazd publiczny z drogi powiatowej.....	13
4.2. Konstrukcja nawierzchni.....	14
4.3. Informacja dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.....	14
4.3.1. Podstawa opracowania informacji.....	14
4.3.2. Informacja dot. bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.....	14
V. EKSPERTYZA TECHNICZNA.....	16
5.1. Przedmiot ekspertyzy technicznej.....	16
5.2. Cel i zakres opracowania.....	16
5.3. Materiały wykorzystane przy opracowaniu ekspertyzy.....	16
5.4. Opis stanu zachowania poszczególnych elementów bramy wjazdowej.....	16
5.5. Ocena stanu technicznego, zalecenia i wnioski:.....	17
5.6. Uwagi.....	18
5.7. Skala ocen stanu technicznego elementów konstrukcji.....	18
VI. BADANIA STRATYGRAFICZNE I TECHNOLOGICZNE BADANIA KONSERWATORSKIE.....	18
VII. PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO.....	19
VIII. UWAGI KOŃCOWE.....	21
IX. INFORMACJA BIOZ.....	21
9.1. Zagospodarowanie placu budowy.....	21

9.2. Roboty budowlano-konserwatorskie i wykończeniowe.....24

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

1. Uprawnienia budowlane oraz wpisy do lzb Zawodowych projektanta,
2. Badania stratygraficzne
3. Badania mikrochemiczne

SPIS RYSUNKÓW

Numer	Nazwa	Skala
S-1	Sytuacja	1:500
INWENTARYZACJA		
I – 1	Inwentaryzacja – rzut	1:50
I – 2	Inwentaryzacja – przekrój	1:50
I – 3	Inwentaryzacja – brama wjazdowa-część środkowa, widok od strony ulicy	1:50
I – 4	Inwentaryzacja – brama wjazdowa-część środkowa, widok od strony parku	1:50
I – 5	Inwentaryzacja – słupki S1, S2, S3, S4	1:50
I – 6	Inwentaryzacja – detal architektoniczny	1:50
PROJEKT		
P – 1	Projekt – widok bramy od strony ulicy-kolorystyka	1:50
P – 2	Projekt – widok bramy od strony parku-kolorystyka	1:50
P - 3	Projekt – detal latarni	1:20, 1:10
PZ – 1	Projekt zagospodarowania terenu	1:500
PZ – 2	Projekt zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu	1:100
PZ - 3	Projekt remontu zjazdu publicznego-Przekroje	1:50, 1:25
PZ-4	Przekrój podłużny	1:100

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Numer	Nazwa
Fot.1.	Widok ogólny od strony drogi.
Fot.2.	Widok ogólny od strony parku.
Fot.3.	Zbliżenie na owalny prześwit w murze.
Fot.4.	Detal - obelisk nad słupem
Fot.5.	Detal - kamienna latarnia.
Fot.6.	Pilaster bramy.
Fot.7.	Kartusz herbowy.
Fot.8.	Fragment muru zakończonego słupem narożnym.
Fot.9.	Zbliżenie na zwornik kamienny - widok od strony ulicy.
Fot.10.	Zwornik kamienny - widok od strony parku.
Fot.11.	Fragment muru

*Projekt budowlany wraz z programem postępowania konserwatorskiego
remontu bramy wjazdowej na teren parku w Chwałimierzu.*

Fot.12.	Fragment słupa narożnego flankującego bramę.
Fot.13.	Widok na fragment cokołu z piaskowca oraz pozostałości metalowej bramy
Fot.14.	Pozostałości oryginalnego bruku z kamienia łupanego.
Fot.15.	Zdjęcie archiwalne - widok ogólny.
Fot.16.	Zdjęcie archiwalne - zbliżenie na barokowy szczyt głównej części bramy.
Fot.17.	Zdjęcie archiwalne - Północna elewacja dawnego pałacu w Chwałimierzu
Fot.18.	Zdjęcie Archiwalne - Herb rodu Kramsta umieszczony na wieży pałacu

OPIS TECHNICZNY

I. DANE OGÓLNE

1.1. Podstawa opracowania

- Umowa zawarta pomiędzy Gminą Środa Śląska z siedzibą: pl. Wolności 5, 055-300 Środa Śląska a firmą „Arkona” Janusz Kotula, ul. Wierzbowa 3, 41-908 Bytom
- Obowiązujące przepisy prawa dotyczące projektowania obiektów budowlanych
- Inwentaryzacja budowlana sporządzona przez wykonawcę w czerwcu 2016 r.
- Bieżące oględziny obiektu
- Badania stratygraficzne
- Badania mikrochemiczne
- Szczegółowa dokumentacja fotograficzna.

1.2. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest projekt budowlany obejmujący remont bramy wjazdowej na teren parku w Chwalimierzu.

Zakres opracowania obejmuje ocenę stanu technicznego oraz programy postępowania konserwatorskiego dla remontu przedmiotowego układu bramy wjazdowej. Dokumentacja techniczna zawiera ekspertyzę stanu technicznego, badania stratygraficzne in situ oraz laboratoryjne badania mikrochemiczne, opis techniczny do projektu remontu, część rysunkową i fotograficzną. Projekt zagospodarowania terenu przewiduje remont istniejącego zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu, oraz wykonanie nowej nawierzchni.

1.3. Dane ogólne

1	województwo	dolnośląskie
2	powiat	średzki
3	gmina	Środa Śląska
4	miejsowość	Chwalimierz (niem. <i>Frankenthal</i>)
5	Inwestor	Gmina Środa Śląska, pl. Wolności 5, 55-300 Środa Śląska
6	obiekt	Brama wjazdowa na teren parku we wsi Chwalimierz
7	działki nr	dz. nr 139/13, 186/1, 138/1
8	Rok budowy:	1882
9	Styl:	neorenesans
10	Rejestr zabytków	Przedmiotowy obiekt jest ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (Gminna Ewidencja Zabytków w opracowaniu) oraz ujęty w MPZP w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „A” (UCHWAŁA NR VII/38/11 RADY MIEJSKIEJ W

		ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Chwalimierz)
10	KOB	Kategoria VIII – inne budowle

1.4. Dane techniczne

Lp	Dane techniczne		
1	Wysokość	Bramy (część środkowa w osi bramy)	~ 1065 cm
		Wysokość słupów S1, S2, S3, S4	~ 510 cm – 525 cm
		Murów ogrodzenia	~ 216 cm
2	Długość	Bramy	~ 1780 cm
		Murów ogrodzenia	~ 3160 cm
		Słupów	~ 93 cm
3	Szerokość (grubość)	Muru bramy	53 cm
		Muru ogrodzenia	42 cm
		Słupów	93 cm
4	Materiał	Cegła, kamień naturalny piaskowiec, wyprawy wapienno-piaskowe i cementowo-wapienne	

II. STUDIUM ARCHIWALNE

2.1. Historia

Wieś Chwalimierz wzmiankowana została po raz pierwszy w drugiej połowie XIII stulecia. Swoją nazwę zawdzięcza pierwszym właścicielom, rodzinie von Frankenthal (niemiecka nazwa Chwalimierza to *Frankenthal*). Miejscowość znajdowała się w posiadaniu tej rodziny, do pierwszej ćw. XIV wieku. Od lat 30. XIV wieku po drugą połowę wieku XIX, własność chwalimierskiego majątku ulegała licznym zmianom. Na drodze spraw sądowych, spadkowych oraz kupna, Chwalimierz przechodził odpowiednio przez ręce rodziny von Domping, von Haugwitz by ostatecznie w 1881 roku wejść w posiadanie rodziny von Kramsta.

Nabywając w 1881 roku majątek w Chwalimierzu, Georg von Kramsta wraz z małżonką, córką fabrykanckiego potentata z Łodzi, Karola Scheiblera, zlecił wzniesienie nowego pałacu w miejscu dawnego, niewielkiego, barokowego budynku pałacowego. Za projekt budowy pałacu i towarzyszącej mu zabudowy folwarcznej oraz organizacji terenów parkowych odpowiedzialny był Karol Schmidt, architekt znany i popularny na Dolnym Śląsku. Zaprojektowany przez Karola Schmidta pałac oraz towarzyszące mu zabudowania folwarczne, utrzymane były w stylu popularnego wówczas stylu neorenesansu. Pierwszym wybudowanym w 1882 roku elementem zespołu było ogrodzenie terenu parkowego z reprezentacyjną wówczas bramą wjazdową od strony głównej drogi wiejskiej. W 1884 – 1885 roku wzniesiono nowy pałac. Bryła pałacu została urozmaicona o liczne wieże oraz dekoracyjne lukarny. Najbardziej charakterystycznym elementem nowej, pałacowej bryły i jednocześnie dominantą zarówno w skali pałacowego parku jak i okolicznego

krajobrazu była wieża, połączona łącznikiem z zachodnią elewacją budynku pałacowego. Wieża zwieńczona belwederem przekryta została czterospadowym dachem. Frontowa elewacja pałacu, skierowana w kierunku wschodnim stanowiła jednocześnie jedną ze ścian rozległego wnętrza urbanistycznego parku, którego centralną część zajmował obszerny gazon obwiedziony głównym układem drogowym prowadzącym dalej odpowiednio na północ i południe parku. Na przedłużeniu osi symetrii wschodniej, frontowej elewacji pałacu, znajdował się dom zarządcy majątku. Pałac znajdował się na wzniesieniu, którego skarpa północna skarpa wzmocniona była murem oporowym. Był to jednocześnie mur oporowy dla tarasu widokowego akcentowanego fontanną. Z tarasu można było zejść schodami do jednego z dwóch, głównych wnętrz parkowych. Na murze oporowym wybudowany został pawilon w formie gloriety będącej nie tylko punktem widokowym ale także przekryciem klatki schodowej skrytej w murach oporowych pałacowego tarasu. Całości malowniczego charakteru posiadłości dopełniał także wystawny budynek stajni i wozowni z odrębnym dziedzińcem i reprezentacyjną bramą wjazdową.

W kierunku południowo-zachodnim od pałacu znajdował się naturalistyczny staw parkowy z wyspą, który znajdował się w bezpośredniej relacji widokowej z pałacem. W kierunku południowym, parkowa kompozycja krajobrazowa otrzymała pseudo naturalne przedłużenie w postaci rozległych lasów dominalnych, należących również do rodziny von Kramstów. Na terenie lasu znajdowały aranżowane miejsca wypoczynku, a układ drogowy znacznie odbiegał od klasycznego, prostopadłego układu duktów leśnych i przypominał bardziej wijące się drogi typowe dla parków i ogrodów krajobrazowych. Ponadto na terenie dominalnego lasu, według przekazów z początku XX wieku, znajdowały się relikty starego, średniowiecznego zamku. Informacje te jednak nie zostały potwierdzone przez współczesne badania historii obiektu.

Teren kompozycji parkowej obejmował powierzchnię ok. 118 ha, przy czym obszar ten mógł być o wiele rozleglejszy biorąc pod uwagę kompozycyjne włączenie okolicznych lasów. Drzewostan parkowy budowany był głównie przez lipy drobnolistne, dęby szypułkowe, buki zwyczajne oraz jesiony wyniosłe.

Za główny wjazd na tereny parkowe a jednocześnie główny wjazd do rezydencji, uznać należy ozdobny portal bramny zlokalizowany pośród zabudowań mieszkalnych przy głównej drodze wsi Chwalimierz. Na portalu znajdują się latarnie i obeliski, kartusz herbowy rodu von Kramsta oraz inicjały „GK” fundatora obiektu, hrabiego Georga von Kramsta. Chwalimierz jako główna siedziba rodowa pozostawał w posiadaniu rodziny Kramsta do 1945 roku. Bryła pałacu przetrwała okres II Wojny Światowej bez większych zniszczeń. W latach 50., w wyniku podpalenia, pałac został zniszczony. Żywił był na tyle intensywny, iż strawił niemal całą konstrukcję głównego korpusu budynku. Wszelkie ocalałe z pożaru elementy budowli zniknęły w niedługim czasie po całym wydarzeniu. Z pałacowej bryły przetrwała jedynie okazała wieża. Przekryta hełmem dotrwała do 1997 r., kiedy to przegnita konstrukcja dachu wieży runęła do jej środka. Współcześnie w miejscu dawnego, wystawnego pałacu, można odnaleźć jedynie zewnętrzne mury pałacowej wieży i przylegającą do niej klatkę schodową, tarasowe mury oporowe oraz relikty pawilonu ogrodowego znajdującego się na północnym tarasie. Z zabudowań gospodarczych znajdujących się na terenie parku, przetrwał dom zarządcy majątku będący obecnie domem prywatnym oraz dawna stajnia z wozownią, pełniącą również funkcję prywatnego domu mieszkalnego. Kompozycja przestrzenna rozległego parku krajobrazowego uległa praktycznie całkowitemu zatraceniu.

Czytelne pozostaje jedynie pałacowe wzniesienie z układem tarasów, parkowy staw oraz przebieg dawnej, reprezentacyjnej drogi dojazdowej do pałacu.

Opracowanie za: <http://www.residencenavigator.pl/item/park-przypalacowy-chwalimierz/>

2.2. Ikonografia

1. Dawny pałac rodziny von Kramstów: Robert Weber – Schlesische Schloesser Dresden-Breslau 1909
2. Brama pałacu z lat 80. XX wieku: Wydział Zabytków Nieruchomych, Chwalimierz - zespół pałacowy; sygn. 4812/95; WZN – 612; kat. A; 32/20
Studium historyczno-stylistyczne zespołu pałacowo-parkowego w Chwalimierzu, pow. Środa Śląska, opracowanie: Hanna Wrabec, fotografie: Krzysztof Burski, Wrocław 1988
3. <http://dolny-slask.org.pl> (dostęp: 10.08.2016)

2.3. Kwerenda archiwalna

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, 50-243 Wrocław, ul. Władysława Łokietka 11:

1. Fiszka adresowa: Brama wjazdowa główna w zespole pałacowym, mur. 2 poł. XIX w., Chwalimierz, gm. Środa Śląska, woj. wrocławskie (fiszka ze zdjęciem bramy);
2. Akta: Wydział Zabytków Nieruchomych, Chwalimierz - zespół pałacowy; sygn. 4812/95; WZN – 612; kat. A; 32/20
Studium historyczno-stylistyczne zespołu pałacowo-parkowego w Chwalimierzu, pow. Środa Śląska, opracowanie: Hanna Wrabec, fotografie: Krzysztof Burski, Wrocław 1988
3. Karta ewidencyjna zespołu pałacowo-folwarcznego w Chwalimierzu, opracowanie: M. Korżel-Kraśna, 1991 r.

2.4. Bibliografia i inne źródła

1. J. Lamparska: *Tajemnice, zamki, podziemia*, Wrocław 1999
2. <http://www.residencenavigator.pl/item/park-przypalacowy-chwalimierz/>
(dostęp: 10.07.2016)
3. http://dolny-slask.org.pl/522208,Chwalimierz,Palac_Georga_von_Kramsty.html
(dostęp: 10.07.2016)
4. <http://www.ciekawe-miejsca.net/przewodnik/polska> (dostęp: 04.08.2016)
5. https://pl.wikipedia.org/wiki/Palac_w_Chwalimierzu (dostęp: 04.08.2016)
6. <http://niezwyklydolnyslask.blog.pl> (dostęp: 04.08.2016)

III. OPIS OBIEKTU

3.1. Charakterystyka obiektu

3.1.1. Lokalizacja

Brama wjazdowa na teren dawnego parku pałacowego usytuowana jest w centrum wsi Chwalimierz, bezpośrednio przy drodze powiatowej nr 2077D. Przez bramę wiedzie obecnie droga gminna, będąca zjazdem z wytyczonych współcześnie działek z zabudową mieszkaniową oraz z terenu parku.

3.1.2 Opis obiektu

Główna brama wjazdowa założona została pośrodku ceglanego muru obejmującego łukiem przedbramie.

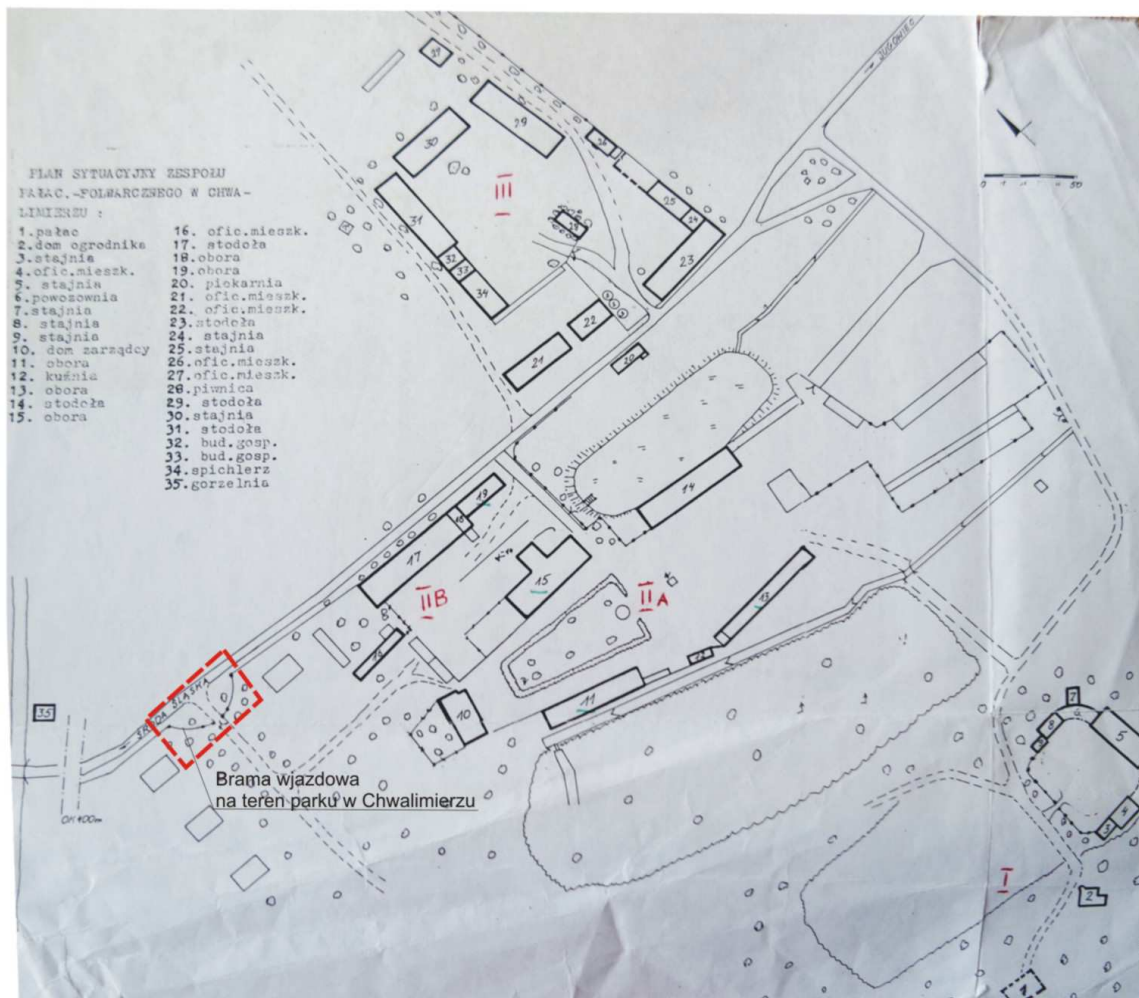
Zarówno łuk przedbramia jak i samą bramę flankują narożne filary, na których osadzono kamienne obeliski. Brama wjazdowa to budowla neobarokowa, wybudowana z cegły i otynkowana, z detalem architektonicznym wykonanym w kamieniu naturalnym piaskowcu. Brama jest trójprześwitowa, z szerokim przejazdem zamkniętym eliptycznie w łuku środkowym. Przęsła boczne wygięte zostały segmentowo: lewe z zamkniętą arkadowo furką dla pieszych i prawe z owalnym prześwitem.

Przęsło środkowe bramy, (najwyższe i najszersze) objęte zostało pilastrami na bonio-wanych postumentach oraz zwieńczone mocno rozbudowanym gzymsem. Na nim umieszczono szczyt ujęty w woluty, na którym znajduje się bogato zdobiony kartusz herbowy rodu Kramstów. Na szczycie kamienna sterczyna w formie obelisku. Zwieńczenie pilastrów stanowią latarnie (pierwotnie zakończone szyszkami pinii). W osi łuku bramy przejazdowej znajduje się kamienny zwornik z umieszczonymi od strony drogi inicjałami „GK” właściciela Georga Kramsty, a od strony parku z datą „1882” budowy ogrodzenia dla terenów przejętego majątku w Chwalimierzu. Kartusz herbowy na bramie składa się z następujących elementów: tarczy herbowej, hełmu z labrami i klejnotu. Tarcza herbowa w kształcie tarczy turniejowej, tzw. polskiej. Podział tarczy w pas na dwa pola (tzw. tarcza ścięta). Mobilia herbowe zawierają: w polu pierwszym (górnym) perlik (młot) i żelazko (krótki kilof) – symbole górnicze, a w drugim (dolne) zębatka – symbol rozwoju industrialnego. Na górnej krawędzi tarczy spoczywa hełm przętowy przodem, ujęty rozbudowaną formą labrów, otulających również tarczę. Nad hełmem klejnot w postaci kotwicy do góry piętą, umieszczonej pomiędzy dwoma skrzydłami. Przedmiotowy herb szlachecki rodziny Kramstów ustanowiony został ok. połowy XIX wieku, w związku z nadaniem w 1841 roku tytułu szlacheckiego Gustawowi von Kramsta.

Przęsła boczne boczne niższe od środkowego, pokryte są boniowaniem i flankowane filarami z wieńczącym je obeliskiem. Nad oboma prześwitami, w osi furty oraz owalnego prześwitu występują nadstawki z owalnymi okulusami ujętymi w woluty i zwieńczone trójkątnymi naczółkami. Całość założenia również zamykają filary, pokryte boniowaniem i zwieńczone kamiennym obeliskiem.

Brama murowana z cegły na zaprawie wapienno-piaskowej i otynkowana, z elementami kamiennymi (kartusz herbowy z klejnotem, zwornik w łuku bramy głównej, latarnie, nadstawki i obeliski). Przylegający do bramy mur ogrodzenia również wzniesiony z cegły, otynkowany, na niskim cokole, flankowany narożnymi filarami (na wzór filarów zamykających bramę). Na murze brak jest nakryw.

PLAN SYTUACYJNY ZESPOŁU PAŁACOWO-FOLWARCZNEGO W CHWALIMIERZU
na podstawie karty ewidencyjnej zespołu pałacowo-folwarcznego w Chwalimierzu

IV. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU

Projekt zagospodarowania terenu przewiduje remont istniejącego zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu, oraz wykonanie nowej nawierzchni, sporządzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. Pozostała część zagospodarowania terenu inwestycji bez zmian do stanu istniejącego.

Teren objęty opracowaniem podlega zapisom w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego UCHWAŁA NR VII/38/11 RADY MIEJSKIEJ W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Chwalimierz.

4.1. Zjazd publiczny z drogi powiatowej

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, zjazd publiczny powinien spełniać następujące warunki:

- szerokość nie mniejszą niż 5,0 m, w tym jezdnię o szerokości nie mniejszej niż 3,5 m i nie większej niż szerokość jezdni na drodze,
- nawierzchnię co najmniej twardą w granicach pasa drogowego,
- przecięcie krawędzi nawierzchni zjazdu i drogi wyokrąglone łukiem kołowym o promieniu nie mniejszym niż 5 m,
- pochylenie podłużne zjazdu w obrębie korony drogi dostosowane do jej ukształtowania,
- na długości nie mniejszej niż 7,0 m od krawędzi korony drogi pochylenie podłużne nie większe niż 5%, a na dalszym odcinku - nie większe niż 12%.

Zaprojektowany zjazd o następujących parametrach:

- włączenie zjazdu zaprojektowano pod kątem 87°.
- na długości 7,00m zaprojektowano spadek podłużny 5% w kierunku działki,
- spadek poprzeczny zjazdu dwustronny 2%,
- szerokość zjazdu 5,00m,
- przecięcie krawędzi zjazdu z ulicą wyokrąglone łukami o promieniu R= 6,00m, oraz R=5,00m
- po obu stronach zjazdu zaprojektowano krawężnik granitowy 15/30 cm h=2,00cm na ławie betonowej z oporem wykonanej z betonu C12/15,
- na długości projektowanego zjazdu zaprojektowano krawężnik granitowy najazdowy o wymiarach 20/30cm, h=2,00cm.
- Nawierzchnie na zjeździe w granicach pasa drogowego należy przyjąć jako bruk drogowy kamienny gr min 10cm układany na podsypce cementowo-piaskowej.

Przy robotach brukarskich należy wykorzystać w maksymalnym stopniu stopniu odzyskany i oczyszczony oryginalny bruk kamienny.

4.2 Konstrukcja nawierzchni

Nawierzchnię zjazdu zaprojektowano na podłożu G1 o module sprężystości nie mniejszym niż 120 MPa.

Bruk drogowy kamienny 10-20	min 10 cm
Podsypka piaskowo-cementowa	3 cm
Podbudowa kruszywa łamanego stabil. mech o fr. 0/31,5mm	18 cm
Podbudowa kruszywa łamanego stabil. mech o fr. 0/63mm	14 cm

Razem	45cm
--------------	-------------

4.3 Informacja dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

4.3.1. Podstawa opracowania informacji.

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 06.02.2003 r.
- DZ. U. nr 47 poz. 401 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20.09.2001 Dz. U. nr 118 poz. 1263 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych.
- „Remont istniejącego zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu.

4.3.2. Informacja dot. bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

1. Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego i kolejność realizacji poszczególnych obiektów,
2. Wykaz istniejących obiektów budowlanych,
3. Wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi,
4. Wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
5. Wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych,
6. Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń

Ad. 1

Projektowane zamierzenie budowlane pod .tyt.„Remont zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu” - obejmować będzie następujący zakres robót:

- wykonanie podbudowy pod nawierzchnię zjazdu z krawężnikami betonowymi,
- wykonanie nawierzchni z bruku drogowego kamiennego 10÷20,
- prace porządkowe.

Ad. 2

Na terenie objętym projektem pod tyt.„Remont zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu” – znajduje się brama wjazdowa do parku w Chwalimierzu, do którego będzie prowadził przedmiotowy zjazd.

Ad. 3

Na terenie objętym projektem pod tyt. „„ Remont zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu - nie ma żadnych elementów zagospodarowania uznanych za niebezpieczne zgodnie z „Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia”.

Ad. 4

Analizując dokumentację projektową pod tytułem „Remont zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu” stwierdzono, iż nie powinny wystąpić sytuacje powodujące nadzwyczajne zagrożenia. Wiążę się to z zakresem planowanych prac oraz sposobem ich prowadzenia.

Ad. 5.

Na terenie objętym projektem pod tyt. „Remont zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu”, nie będą występować żadne roboty szczególnie niebezpieczne w myśl listy zawartej w „Prawie Budowlanym” art. 21a, ust. 2 oraz jej uszczegółowieniu w „Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia”.

Ad. 6.

Na terenie objętym projektem pod tytułem „Remont zjazdu z drogi powiatowej nr 2077D na działkę nr 186/1 w Chwalimierzu”, nie przewiduje się żadnych dodatkowych (poza standardowymi) technicznych i organizacyjnych zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z zakresu wykonywanych robót. Całość terenu robót objętych projektem powinna być odpowiednio ogrodzona i oznakowana a w przypadku jakiegokolwiek zagrożenia pracownicy powinni opuścić miejsce robót najkrótszą możliwą drogą prowadzącą poza strefę zagrożenia.

V. EKSPERTYZA TECHNICZNA

5.1. Przedmiot ekspertyzy technicznej

Przedmiotem ekspertyzy technicznej jest brama wjazdowa na teren parku w Chwalimierzu, zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 2077D.

5.2. Cel i zakres opracowania.

Celem opracowania jest ustalenie stanu faktycznego konstrukcji budowli w świetle prawa budowlanego i warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie dla przeprowadzenia remontu budowlano-konserwatorskiego bramy.

Zakres opracowania obejmuje:

- ceglane mury konstrukcyjne
- elementy z piaskowca

- wyprawy tynkarskie
- ocenę układu topograficznego oraz stanu dendrologicznego w strefie bramy

5.3. Materiały wykorzystane przy opracowaniu ekspertyzy

Opinię opracowano na podstawie następujących materiałów:

- inwentaryzacja budynku,
- oględziny budynku,
- badania stratygraficzne i mikrochemiczne okładziny muru bramy,
- obowiązujące normy i przepisy prawa budowlanego.

5.4. Opis stanu zachowania poszczególnych elementów bramy wjazdowej.

Konstrukcja całości bramy znajduje się w stanie niezadowolającym. Brama wraz z przy-ległym murem jest stabilna, ale wymaga przeprowadzenia gruntownych prac naprawczych i zapobiegawczych wskutek narażenia obiektu na negatywne wpływy czynników atmosferycznych i wandalizmu. Wzdłuż bramy i muru, na styku z podłożem porasta trawa, chwasty i rozwijają się glony, co poza negatywną estetyką ma dodatkowo destrukcyjny wpływ na substancję budowlaną. Gzysms znajdujący się bezpośrednio nad przejazdem porasta trawa, a w powierzchni muru zakorzeniło się kilka niewielkich drzew.

W warstwie tynków występują liczne spękania i uszkodzenia, a także zwiertzenie materiału i odspojenia od podłoża. Występują duże ubytki materiału. W wielu miejscach widoczne odsłonięte całe partie muru ceglanego. Mur wykonany z cegły budowlanej, z miejscowymi niewielkimi uszkodzeniami spowodowanymi zawilgoceniem i przemarzaniem materiału.

Elementy kamienne w dobrym stanie technicznym, stabilnie przytwierdzone do podłoża, z niewielkimi ubytkami dokonanymi mechanicznie oraz miejscowo niewielkim zwiertzeniem materiału. Widoczne odpajające się wtórne warstwy malatury. Brakuje elementów w formie szyszek (tzw. pyr) wieńczących kamienne latarnie. Powierzchnia piaskowca silnie zabrudzona. W partii przyziemia, na kamiennych obeliskach zamykających słupy jak również na nakrywach korony muru bramy widoczne ogniska korozji biologicznej.

Zachowały się ślady po zawiasach stalowej kraty bramy wjazdowej, furty i prześwitu. Wskazane jest przeprowadzenie zabiegów konserwatorskich tychże elementów metalowych.

Bezpośrednio obok korony muru, (od strony parku, z jednej i drugiej strony bramy) posadowione zostały dwa obiekty gospodarcze, z czego przekrycie jednego z nich wspiera się na koronie muru. Od strony parku znajdują się nieliczne, kilkuletnie nasadzenia w postaci krzewów i drzewek iglastych, usytuowanych blisko linii muru.

W partii przyziemia widoczne jest zastosowanie kamiennego cokolu z kamiennym fundamentowaniem bramy. W/w materiał piaskowcowy o dużej zawartości wapienia stanowi naturalną, poziomą izolację przeciwwilgociową, ograniczającą chłonność zastosowanego powyżej muru ceglanego.

Nawierzchnia przy wjeździe do parku utwardzona, szutrowa. Zatarłe granice i promienie zjazdu, nawierzchnia

miejscowo wyplukana. Pod warstwą piasku i kruszywa przy bramie odsłonięto pozostałości oryginalnego bruku z nieregularnego kamienia brukowego, otoczków i obrabianego.

5.5. Ocena stanu technicznego, zalecenia i wnioski:

- Stan techniczny kamiennego cokołu jest zadowalający, ceglanych murów i kamiennego detalu jest niezadowalający.
- Stan techniczny nawierzchni jest niezadowalający.
- Ogólnie stan techniczny i estetyczny bramy jest nieodpowiedni. W celu odpowiedniego zabezpieczenia konstrukcji oraz przywrócenia walorów wizualnych należy przeprowadzić remont gruntowny. Wszystkie prace remontowe prowadzić ze szczególną starannością, biorąc pod uwagę konieczność zachowania historycznych walorów obiektu oraz otoczenia.
- Prace wykonać zgodnie z zakresem i technologią zawartą w niniejszym opracowaniu, będącym podstawą do wydania pozwolenia na budowę po uprzednim zaopiniowaniu przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu.
- Należy zlikwidować oparte na murze ogrodzeniowym obiekty gospodarcze, które wpływają destrukcyjnie na konstrukcję i estetykę muru.
- Należy usunąć sąsiadujący z murem blaszany budynek garażu. Jego lokalizacja jest niezgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (MPZP UCHWAŁA NR VII/38/11 RADY MIEJSKIEJ W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Chwalimierz). Brama znajduje się na terenie oznaczonym **2 ZP**, dla którego ustanowiono zapis:

§ 54 MPZP przeznaczenie podstawowe terenu: tereny zieleni urządzonej – Park pałacowy; pkt.4, .2d.

Wyklucza się lokalizację garaży.

- Należy odtworzyć promienie zjazdu z drogi publicznej oraz wykonać remont nawierzchni fragmentu drogi objętego opracowaniem.
- w partii przyziemia należy zapewnić izolację od wzrastającej roślinności, w tym celu powinno się wykonać tzw. opaskę z ułożonego w wąskim wykopie żwiru o zróżnicowanej granulacji, od gruboziarnistego na dnie do coraz drobniejszego ku powierzchni,

5.6. Uwagi

Autor nie odpowiada za wady ukryte, których nie można było stwierdzić podczas wizji lokalnych oraz posiadać wiedzy na ich temat na podstawie oględzin. W przypadku wątpliwości czy niejasności dotyczących opinii, bądź wystąpienia nowych okoliczności mających merytoryczny związek z jego treścią, należy zwrócić się z zapytaniem do autora niniejszego opracowania.

5.7. Skala ocen stanu technicznego elementów konstrukcji

- **Stan zadowalający** – elementy wykazują bezpieczną pracę konstrukcji.
- **Stan niezadowalający** – elementy uległy znacznej korozji, wykazują objawy uszkodzeń.
- **Stan awaryjny** – elementy uległy zniszczeniu w sposób zagrażający dalszemu użytkowaniu.

VI. **BADANIA STRATYGRAFICZNE I TECHNOLOGICZNE BADANIA KONSERWATORSKIE**

W celu przeprowadzenia kompleksowych badań stratygraficznych i mikrochemicznych kamienia, tynku i malatury, pobrano 12 próbek materiału. W dziewięciu miejscach wykonano również odkrywki pasowe w celu ustalenia ilości i rodzaju poszczególnych powłok. Rzeczne odkrywki znajdują się na gzymsie, pilastrze, latarni, herbie oraz kamiennym zworniku. W/w badania w zakresie: zdjęcia przebadanych miejsc wraz z lokalizacją oraz szczegółowym opisem i wnioskami znajdują się w dokumentacji bezpośrednio po części opisowej – w zakładce załączniki.

VII. **PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO**

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej
2. Usunięcie traw, mchu oraz niewielkich drzewek rosnących na powierzchni muru (wraz z korzeniami)
3. Ostrożne skucie wszystkich głuchych i osypujących się tynków i fragmentów detali architektonicznych aż do muru ceglanego
 - należy mieć na uwadze, że wszelkie podjęte działania winny być ukierunkowane na maksymalne pozostawienie i konserwację oryginalnej substancji tych elementów, a nie ich całkowite skucie
 - osłabione partie cegieł oraz powierzchnie tynków i detali architektonicznych przeznaczone do zachowania należy wzmocnić środkiem KSE 300 firmy Remmers
 - w razie konieczności należy wykonać Iniekcję spękań i szczelin (np. środkiem Iniektionsleim 2K firmy Remmers)
4. Doczyszczanie powierzchni cegieł szczotką, nożem, szpachelką, omiotanie pędzlem
5. Oczyszczenie powierzchni (odkażenie) z ognisk korozji biologicznej środkiem bakterio-, grzybo- i glonobójczym (np. BFA firmy Remmers)
6. Przemurowanie osłabionych fragmentów muru (cegły spudrowane w swojej strukturze lub przemrożone, nie posiadające normatywnej wytrzymałości konstrukcyjnej należy miejscowo wymienić na cegłę nową, pełną klasy minimum 150, z dostosowaniem jej gabarytów do oryginału)
7. Przełożenie elementu prawego obelisku w narożu przy pierzei ulicy (obelisk został nieprawidłowo ułożony podczas jednego z poprzednich remontów, obecnie wymaga całkowitego zdemontowania i ponownego, prawidłowego montażu)
8. Usunięcie z powierzchni elementów kamiennych wszystkich pozostałości farb emulsyjnych – chemicznie i

- mechanicznie. Należy przeprowadzić próby czyszczenia w celu dobrania najlepszej metody:
- nałożenie preparatu zmiękczającego powierzchnie malarskie (np. firmy V33, bądź preparat Scansol), a następnie umycie powierzchni gorącą wodą pod ciśnieniem (np. urządzenie firmy Karcher) lub parownicą
 - ręczne doczyszczenie powierzchni z resztek farb (twarda szczotka, szpachelka, skalpel)
9. Usunięcie wtórnych betonowych napraw i pozostałości starych, osypujących się spoin
 10. Iniekcja spękań i szczelin na powierzchni piaskowca (np. środkiem Injektionsleim 2K firmy Remmers, bądź innym preparatem przeznaczonym do kamienia naturalnego), podklejanie łusek
 11. Wzmocnienie powierzchni piaskowca preparatem KSE 300 firmy Remmers.
 - Osłabione miejsca należy nasączyć aż do pełnego nasycenia – mokre na mokre (roztwór przestanie się wchłaniać i zacznie spływać po powierzchni), a następnie odczekać pełne 3 tygodnie do zakończenia procesu wzmacniania
 12. Czyszczenie powierzchni z nawarstwień brudu strumieniem wody pod ciśnieniem (lub parownicą) przy użyciu preparatu Fassadenraininger Paste firmy Remmers
 13. Doczyszczenie powierzchni poprzez delikatne piaskowanie drobnoziarnistym ścierniwem (np. typu "garni")
 - z uwagi na fakt, iż mocno zabrudzona powierzchnia kamienia naturalnego została przykryta warstwą zaprawy wapiennej, może zaistnieć konieczność naprzemiennego piaskowania, czyszczenia chemicznego przy użyciu strumienia wody pod ciśnieniem oraz doczyszczenia ręcznego. Należy przeprowadzić próby w celu dobrania odpowiedniej metody
 14. W miejscach podwyższonego zasolenia należy profilaktycznie, aby nie dopuścić do powstawania na powierzchni wykwitów solnych, wykonać odsolenie poprzez powierzchniowe nałożenie okładów odsalających
 15. Rozebranie garażu znajdującego się zbyt blisko muru
 16. Demontaż dachu szopy wspartego na murze
 17. Odtworzenie tynków poprzez wykonanie obrzutki np. produktem Vorspritzmortel (zuż. 4,0 kg/m²) oraz tynkowanie zaprawą renowacyjną np. Sanierputz - stara biel (zuż. 8,5 kg/m²/1cm grubości)
 - Należy pamiętać, aby podczas wykonywania wypraw tynkarskich prawidłowo zre-konstruować wszelkie gzymsy, płyciny, boniowanie. Wymienione elementy należy wykonać metodą tynków ciągnionych (np. zaprawą Feinputz firmy Remmers, bądź inną, o równoważnych lub lepszych parametrach)
 - należy przewidzieć, że nowa wyprawa tynkarska bramy będzie wykonana z dostosowaniem uziarnienia do tynków oryginalnych, w tym celu konieczne jest wykonanie stosownych prób przed całkowitym skuciem wyprawy pierwotnej
 18. Nadanie jednolitej faktury całej powierzchni tynkiem drobnoziarnistym zbrojonym mikrowłóknami np. Feinputz firmy Remmers (zuż. 3,0 kg/m²).
 19. Dwukrotne malowanie wszystkich tynków np. farbą Siliconfarbe firmy Remmers (zgodnie z projektem kolorystyki), z uprzednim gruntowaniem podłoża np. produktem Hydro-Tiefengrund.
 20. Uzupelnienie ubytków w elementach kamiennych np. zaprawą Restauriermortel firmy Remmers, barwioną w

masie pod kolor oryginału

- w przypadku dużych ubytków należy wykonać zbrojenie - zaleca się zastosowanie wkrętów z mosiądzu oraz drutu mosiężnego lub miedzianego. Dopuszcza się możliwość wykonania z piaskowca brakujących elementów i ich wklejenie (z zastosowaniem kotew ze stali nierdzewnej)

21. Rekonstrukcja brakujących elementów wieńczących latarnie w formie pyru (szyszki pinii wraz z podstawą) według projektu i zachowanej dokumentacji archiwalnej

- Brakujące detale należy wyrzeźbić z piaskowca o jak najbardziej zbliżonym do oryginału kolorze i uziarnieniu materiału

22. Wykonanie i montaż nakryw z piaskowca na mury okalające główny łuk bramy

- nakrywy należy wykonać na wzór elementów znajdujących się w centralnej części bramy

23. Wykonanie spoinowania przy użyciu trasowej zaprawy Fugenmortel firmy Remmers

24. Hydrofobizacja powierzchni kamienia np. środkiem Funcosil SL firmy Remmers

25. Ewentualne scalanie kolorystyczne elementów kamiennych farbami laserunkowymi (np. Historic Lasur firmy Remmers)

26. Renowacja pozostałości stalowych zawiasów po kratkach

- czyszczenie mechaniczne z pozostałości powłok malarskich oraz śladów korozji

- malowanie podkładem antykorozyjnym (np. minia)

- malowanie farbą nawierzchniową do metalu w kolorze grafitowym np. EDDI SCHMIED

27. W trakcie robót drogowych należy odzyskać maksimum oryginalnego materiału brukowego. Po jego odczyszczeniu i posegregowaniu wykorzystać ponownie do ułożenia bruku.

W partii przyziemia należy zapewnić izolację od wzrastającej roślinności, w tym celu wykonać tzw. opaskę z ułożonego w wąskim wykopie żwiru o zróżnicowanej granulacji, od gruboziarnistego na dnie do coraz drobniejszego ku powierzchni, w kolorze szarym zbliżonym tonacją do odsłoniętego, oryginalnego bruku.

UWAGA:

W niniejszym projekcie przyjęto technologię i materiały firmowe, wskazane z nazwy własnej. Dopuszcza się stosowanie urządzeń i materiałów "równoważnych" co do ich cech i parametrów, a wszystkie nazwy firmowe urządzeń i materiałów użyte w dokumentacji projektowej powinny być traktowane jako definicję standardu. W niniejszym programie postępowania konserwatorskiego przyjęto technologię i specjalistyczne materiały do konserwacji firmy Remmers.

VIII. UWAGI KOŃCOWE

Projekt Budowlany rozpatrywać łącznie ekspertyzą techniczną – częścią opisową i rysunkową. Wszelkie prace powinny być nadzorowane przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia do pełnienia funkcji technicznych w budownictwie. Wszelkie roboty należy wykonać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, zasadami wiedzy technicznej oraz zgodnie z treścią pozwolenia na budowę. W trakcie prowadzonych robót, mogą wystąpić elementy nieprzewidziane w niniejszym projekcie. W każdej sytuacji należy zgłosić się do projektanta celem ustalenia dalszego sposobu postępowania. W przypadku jakichkolwiek nieprzewidzianych uszkodzeń należy niezwłocznie powiadomić projektanta. Wszelkie użyte materiały, sprzęty i urządzenia muszą posiadać aprobatę techniczną dopuszczającą do stosowania w obiektach użyteczności publicznej i pomieszczeniach

przeznaczonych na pobyt ludzi. Wszelkie nazwy własne produktów i materiałów przywołane w niniejszym projekcie służą ustaleniu pożądanego standardu wykonania i określenia właściwości i wymogów technicznych założonych dla projektowanych rozwiązań. Dopuszcza się zamieszczenie rozwiązań w oparciu o produkty i materiały innych producentów pod warunkiem:

- spełniania tych samych właściwości technicznych,
- przedstawienia zamiennych rozwiązań na piśmie (dane techniczne, atesty, dopuszczenia do stosowania, uzyskanie akceptacji projektanta).

W trakcie robót, przed końcowym malowaniem należy wykonać próby kolorystyczne i uzgodnić z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków we Wrocławiu.

W ramach prac ziemnych związanych z przedmiotowym zamierzeniem należy przeprowadzić badania archeologiczne za pozwoleniem Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

IX. INFORMACJA BIOZ

Zakres robót obejmuje remont bramy wjazdowej na teren parku w Chwalimierzu.

9.1. Zagospodarowanie placu budowy

Zagospodarowanie terenu budowy wykonuje się przed rozpoczęciem robót budowlanych przy spełnieniu warunków szczególnych realizacji oraz przy przestrzeganiu przepisów BHP i PPOŻ a ponadto, co najmniej w zakresie:

- na czas prowadzonych prac demontażowych i rozbiórkowych należy zapewnić punkt pierwszej pomocy obsługiwany przez wyszkolonych pracowników oraz należy ustawić punkt p.poż wyposażony zgodnie z obowiązującymi przepisami
- ogrodzenia terenu i wyznaczenia stref niebezpiecznych o szerokości 6,00 m, które należy oznakować tablicami informacyjnymi
- wykonania dróg, wyjść i przejść dla pieszych poza terenem ogrodzonym
- doprowadzenia energii elektrycznej oraz wody
- odprowadzenia ścieków i ewentualnej ich utylizacji
- urządzenia pomieszczeń higieniczno - sanitarnych i socjalnych, a na czas prowadzonych prac demontażowych i rozbiórkowych należy zapewnić punkt pierwszej pomocy obsługiwany przez wyszkolonych pracowników oraz należy ustawić punkt p.poż wyposażony zgodnie z obowiązującymi przepisami
- zapewnienia oświetlenia naturalnego i sztucznego
- w widocznym miejscu należy umieścić wykaz zawierający adresy i numery telefonów alarmowych
- urządzenia składowisk materiałów i wyrobów oraz stanowiska składowania złomu i gruzu

Teren budowy lub robót powinien być w miarę potrzeby ogrodzony lub skutecznie zabezpieczony przed osobami postronnymi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1,5 m. W ogrodzeniu placu budowy lub robót powinny być wykonane oddzielne bramy dla ruchu pieszego oraz pojazdów mechanicznych i maszyn budowlanych. Szerokość ciągu pieszego jednokierunkowego powinna wynosić co najmniej 0,75m, a dwukierunkowego 1,20 m. Dla pojazdów używanych w trakcie wykonywania robót budowlanych należy wyznaczyć miejsca postojowe na terenie budowy. Szerokość dróg komunikacyjnych na placu budowy lub robót powinna być dostosowana do używanych środków

transportowych. Drogi i ciągi piesze na placu budowy powinny być utrzymane we właściwym stanie technicznym. Nie wolno na nich składować materiałów, sprzętu lub innych przedmiotów. Drogi komunikacyjne dla wózków i taczek oraz pochylnie, po których dokonuje się ręcznego przenoszenia ciężarów nie powinny mieć spadków większych niż 10%. Przejścia i strefy niebezpieczne powinny być oświetlone i oznakowane znakami ostrzegawczymi lub znakami zakazu. Przejścia o pochyleniu większym niż 15 % należy zaopatrzyć w listwy umocowane poprzecznie, w odstępach nie mniejszych niż 0,40 m lub schody o szerokości nie mniejszej niż 0,75 m, zabezpieczone co najmniej z jednej strony balustradą. Balustrada składa się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,10 m. Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą należy wypełnić w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem. Strefa niebezpieczna w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, powinna być ogrodzona balustradami i oznakowana w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym. Strefa ta nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6,0 m. Przejścia, przejazdy i stanowiska pracy w strefie niebezpiecznej powinny być zabezpieczone daszkami ochronnymi. Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4 m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia. Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty. Instalacje rozdziału energii elektrycznej na terenie budowy powinny być zaprojektowane i wykonane oraz utrzymywane i użytkowane w taki sposób, aby nie stanowiły zagrożenia pożarowego lub wybuchowego, lecz chroniły pracowników przed porażeniem prądem elektrycznym. Roboty związane z podłączeniem, sprawdzaniem, konserwacją i naprawą instalacji i urządzeń elektrycznych mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia. Nie jest dopuszczalne sytuowanie stanowisk pracy, składowisk wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub w odległości liczonej w poziomie od skrajnych przewodów, mniejszej niż:

- 3,0 m - dla linii o napięciu znamionowym nie przekraczającym 1 KV
- 5,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 KV, lecz nieprzekraczającym 15 KV
- 10,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 KV, lecz nieprzekraczającym 30 KV
- 15,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 KV, lecz nieprzekraczającym 110 KV
- 30,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 KV

Urządzenia ruchome, które mogą zbliżyć się na niebezpieczną odległość do w/w napowietrznych lub kablowych linii elektroenergetycznych, powinny być wyposażone w sygnalizatory napięcia. Rozdzielnice budowlane prądu elektrycznego znajdujące się na terenie budowy należy zabezpieczyć przed dostępem osób nieupoważnionych. Rozdzielnice powinny być usytuowane w odległości nie większej niż 50,0 m od odbiorników energii. Przewody elektryczne zasilające urządzenia mechaniczne powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi, a ich połączenia z urządzeniami mechanicznymi wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracy osób obsługujących takie urządzenia. Okresowe kontrole stanu stacjonarnych urządzeń elektrycznych pod względem bezpieczeństwa powinny być przeprowadzane co najmniej jeden raz w miesiącu, natomiast kontrola stanu i oporności izolacji tych urządzeń, co najmniej dwa razy w roku. Należy zapewnić dostateczną ilość wody zdatnej do picia

pracownikom zatrudnionym na budowie oraz do celów higieniczno - sanitarnych, gospodarczych i przeciwpożarowych. Na terenie budowy powinny być wyznaczone, utwardzone i odwodnione miejsca do składania materiałów i wyrobów. Składowiska materiałów, wyrobów i urządzeń technicznych należy wykonać w sposób wykluczający możliwość wyrócenia, zsunęcia, rozsunięcia się lub spadnięcia składowanych wyrobów i urządzeń.

Materiały drobnicowe powinny być ułożone w stopy o wysokości nie większej niż 2,0 m, a stopy materiałów workowanych ułożone w warstwach krzyżowo do wysokości nieprzekraczającej 10 - warstw.

Odległość stosów przy składowaniu materiałów nie powinna być mniejsza niż:

- 0,75 m - od ogrodzenia lub zabudowań,
- 5,00m - od stałego stanowiska pracy

Teren budowy powinien być wyposażony w sprzęt niezbędny do gaszenia pożarów, który powinien być regularnie sprawdzany, konserwowany i uzupełniany, zgodnie z wymaganiami producentów i przepisów przeciwpożarowych. Ilość i rozmieszczenie gaśnic przenośnych powinno być zgodne z wymaganiami przepisów przeciwpożarowych.

9.2. Roboty budowlano-konserwatorskie i wykończeniowe

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót jw:

upadek pracownika z wysokości (brak balustrad ochronnych przy podestach roboczych, rusztowania; brak stosowania sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości przy wykonywaniu robót związanych z montażem lub demontażem rusztowania), uderzenie spadającym przedmiotem osoby postronnej korzystającej z ciągu pieszego usytuowanego przy budowanym lub remontowanym obiekcie budowlanym (brak wygradzenia strefy niebezpiecznej). Roboty wykończeniowe zewnętrzne mogą być wykonywane przy użyciu ruchomych podestów roboczych oraz rusztowań. Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonane zgodnie z instrukcją producenta lub projektem indywidualnym. Osoby zatrudnione, przy montażu i de-montażu rusztowań oraz monterzy podestów roboczych powinien posiadać wymagane uprawnienia. Osoby dokonujące montażu i demontażu rusztowań obowiązane są do stosowania urządzeń zabezpieczających przed upadkiem z wysokości. Przed montażem i demontażem rusztowań należy wyznaczyć i wygradzić strefę niebezpieczną. Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Odbiór rusztowania dokonuje się wpisem do dziennika budowy lub w protokóle odbioru technicznego. W przypadku rusztowań systemowych dopuszczalne jest umieszczenie poręczy ochronnej na wysokości 1,00 m. Rusztowania z elementów metalowych powinny być uziemione i posiadać instalację pioruno-chronną. Rusztowania usytuowane bezpośrednio przy drogach, ulicach oraz w miejscach przejazdów i przejść dla pieszych, powinny posiadać daszki ochronne i osłonę z siatek ochronnych. Stosowanie siatek ochronnych nie zwalnia z obowiązku stosowania balustrad. Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonane zgodnie z instrukcją producenta. Montaż i demontaż tego typu rusztowań może być przeprowadzony tylko i wyłącznie przez osoby odpowiednio przeszkolone w zakresie jego konstrukcji, montażu i demontażu. Rusztowania tego typu powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Dopuszcza się wykonywanie robót malarskich przy użyciu drabin rozstawnych tylko do wysokości nieprzekraczalnej 4,0 m od poziomu podłogi. Drabiny należy zabezpieczyć przed poślizgiem i rozsunięciem

się oraz zapewnić ich stabilność. W pomieszczeniach, w których będą prowadzone roboty malarskie roztworami wodnymi, należy wyłączyć instalację elektryczną i stosować zasilanie, które nie będzie mogło spowodować zagrożenia prądem elektrycznym. Przy ręcznej lub mechanicznej obróbce elementów kamiennych, pracownicy powinni używać środków ochrony indywidualnej, takich jak:

- gogle lub przyłbice ochronne,
- hełmy ochronne,
- rękawice wzmocnione skórą
- obuwiu z wkładkami stalowymi chroniącymi palce stóp. Stanowiska pracy powinny umożliwić swobodę ruchu, niezbędną do wykonywania pracy.

X. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

1. Uprawnienia projektantów
2. Badania stratygraficzne
3. Badania mikrochemiczne

XI. RYSUNKI

Wg wykazu jak w spisie treści.